

BROODJE SPECIAL

GEHEIME OPERATIES ZIJN EEN VAK APART. TRAINING, PLANNING EN UITVOERING VRAGEN DESKUNDIGHEID EN DAT KOMT SAMEN IN HET SPECIAL OPERATIONS COMMAND (SOCOM). "WIJ MAKEN SPECIAL FORCES EFFECTIEVER."

In de branding van de Indische Oceaan naderen zes schaduwen ongezien hun doelwit. Enkele minuten later zijn ze weer verdwenen, naar dieper water. De Somalische piraten hebben niets door, maar hun schepen zijn onklaar gemaakt. Met chirurgische precisie om zeep geholpen door Nederlandse kikvorsmannen van Taskforce Barracuda.

Het is een spectaculair voorbeeld van wat de Nederlandse special operations forces (SOF) in hun mars hebben. Uiteraard gaat het dan niet alleen om 'natte' missies, want

Innovatieve rol gunstig voor rest krijgsmacht

SOF kan overall uit de voeten. Zo sprongen commando's boven Afghanistan van grote hoogte uit een vliegtuig voor een missie diep in Talibangebied.

Operators van Maritime Special Operations Forces (NLMARSOF) en hun collega's van het Korps Commandotroepen (KCT) voer(d)en zo wel meer geheime operaties uit. Vaak met conventionele ondersteuning, zoals geniecapaciteit van de landmacht. Misschien lopen er zelfs op dit moment missies, ergens op de wereld, wie weet.

Zenuwcentrum

Een plek waar ze zeker weten hoe zo'n operatie wordt voorbereid en aangestuurd is een zolderverdieping op het ministerie in Den Haag. Hier huist het Nederlands Special Operations Command (NLD SOCOM). Het is een nieuw aansturingselement binnen de defensieorganisatie.

NLD SOCOM is afgelopen december officieel opgericht en valt direct onder de CDS. Het kan als een soort poppenspeler operaties plannen, aansturen, uitvoeren en evalueren voor alle Nederlandse SOF-eenheden. Ook zorgt NLD SOCOM voor de inzetgereedstelling van eenheden en de centrale aankoop van materieel en uitrusting.

In 2021 moet NLD SOCOM volledig operationeel zijn en kan het samen met België en Denemarken bijdragen aan een Special Operations Component Command. Dit is een uitzendbaar NAVO-hoofdkwartier voor SOF-operaties.

Over de schaduwmissies mag luitenant-kolonel der mariniers Patrick niks vertellen. Maar over NLD SOCOM wel. Zonder dit eigen commando zouden 'we' achter de feiten aanhobbelen, stelt hij. "Dan bestaat de kans op minder doordachte keuzes over de inzet van special operation forces. Wij maken SOF effectiever."

Onomstreden

Maar hoe dan? Eerst maar eens een stap terug in de tijd. NLD SOCOM komt namelijk niet zomaar uit de lucht vallen. De Verenigde Staten, Noorwegen, Denemarken en andere bondgenoten hebben al langere tijd vergelijkbare aansturing van SOF-eenheden, beschreef het The Hague Centre for Strategic Studies (HCSS) al in 2015 in een onafhankelijk rapport. Het belangrijkste argument voor centrale aansturing is dat SOF-operaties in de meeste gevallen een broodje speciaal zijn en dat vraagt om speciale kennis en deskundigheid. Niet in de laatste plaats omdat het meestal om bijzondere, vaak geheime en politiek gevoelige operaties gaat. "In de huidige wereld, waarin technologische en geopolitieke veranderingen snel gaan, is het belang van SOF onomstreden", zegt HCSS-onderzoeker Frank Bekkers. Deze eenheden kunnen zich prima aanpassen aan verschillende tegenstanders en geven de politiek volgens hem een mogelijkheid om met relatief beperkte inzet een groot strategisch effect te hebben.

'Dezelfde vent'

In het verleden deden KCT en NLMARSOF ieder hun ding. Denk aan het opleiden van mensen, en dat is meteen een gebied waar veel winst is te boeken. "In de basisopleidingen krijgen de mannen een stukje cultuur mee van KCT of MARSOF en dat is zeker belangrijk", zegt Patrick. "Maar bijvoorbeeld snipers en medics werden afzonderlijk opgeleid, en dat is dus totaal niet nodig. We zoeken uiteindelijk dezelfde vent met dezelfde capaciteiten." Maar voor eventueel maatwerk in opleidingen is natuurlijk altijd ruimte, benadrukt Patrick.

Nieuw wapen nodig

NLD SOCOM biedt ook voordelen bij het kopen van wapens en uitrusting. "Grote kans als een KCT'er zegt: 'ik heb nieuwe wapens nodig', dat die MARSOF-kerel dat ook denkt", zegt de overste. Ook de ontwikkeling van nieuwe voertuigen of andere uitrusting zal onder de vlag van NLD SOCOM en een speciaal Joint SOF-kenniscentrum gebeuren. Verder worden kennis en innovatie op het gebied van special forces gebundeld. "Dan kunnen we scherpere keuzes maken waar de hele SOF-gemeenschap wat aan heeft."

KCT en MARSOF

Nederlandse SOF hebben grofweg twee bloedgroepen. De mannen van het Korps Commandotroepen (KCT, landmacht) en de Maritime Special Operation Forces (MARSOF, marine). Het KCT doet vooral operaties op land, MARSOF vooral op en vanuit zee. Samen tellen KCT en MARSOF enkele honderden militairen.

Wat heeft de rest aan NLD SOCOM?

Dat is leuk en aardig voor de SOF-gemeenschap. Maar wat heeft de rest van Defensie hieraan? Worden het werken en leven ineens beter met NLD SOCOM? Misschien niet meteen, maar wel indirect. "SOF loopt vaak voorop in het gebruik van nieuwe spullen. Wat goed werkt, wordt al snel overgenomen door de reguliere eenheden", legt Patrick uit. "Dan gaat het bijvoorbeeld over helmen, vesten, kijkers en wapens." Verder is er de wens dat NLD SOCOM op termijn 'eigen'

'Het heet niet voor niets speciale operaties'

helikopters krijgt en nauw samenwerkt met het 300 Squadron van de luchtmacht (SOF Air). Het gaat dan om speciaal uitgeruste helikopters en een crew die is getraind om met SOF samen te werken. Maar er moeten ook eigen enablers komen zoals genie- en inlichtingen-capaciteit. Nu moeten die per operatie nog worden

geleend bij andere eenheden, wat weer nadelige invloed heeft op hun inzetbaarheid.

Doen waar je goed in bent

Dan is er nog de verdeling van de werklast. Andere eenheden zoals 11 Luchtmobiele Brigade en het Korps Mariniers kunnen meer operaties uitvoeren, ook als er risico's aan kleven. "Dat kunnen ze prima", schetst Patrick. Denk bijvoorbeeld aan een verkennermissie waarbij inlichtingen verzamelen en praten met locals essentieel zijn. Daar hoeft de politiek niet meteen SOF voor in te zetten. "In principe moeten we allemaal doen waar we goed in zijn. In het verleden werd bij enigszins bijzondere operaties al snel naar operators gekeken, terwijl andere eenheden bepaalde taken waarschijnlijk zelfs beter kunnen. Dan is het een kwestie van: schoenmaker blijf bij je leest."

SOF-eenheden hebben een eigen manier van werken, zegt HCSS-onderzoeker Bekkers. "Het risico bestaat dat ze ondergesneeuwd raken als ze worden weggestopt onder alléén de vlag van marine of landmacht. Er valt dus veel te zeggen voor SOCOM. Het werk vraagt om specifieke kennis en kunde, het heet niet voor niets speciale operaties." ■

